

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

II. Facta, de quibus dubium est, quo animo fiant, in meliorem partem
interpretamur.

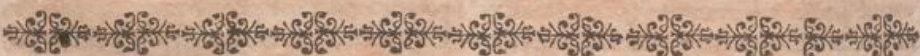
[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

professionem reclamare volentibus præscriptam observare debebat. Nec Regula ei suffragatur, cum nec ipse, nec Religiosis Superior per vota factam DEO obligationem remittendi habeat facultatem.

(F) Si Achatius bona sua adhuc possidere poterat, ea sine custode & administratore quasi vacua deserendo, illorum amisit possessionem; hic enim subintrat *Regula cum Gloss. in eand. verb. omnis res.* Nam sicut acquiritur possessio animo & corpore. *L. possideri. 3. ff. de acquir. vel amitt. possess.* Ita quoque amittitur, si in ea utrumque in contrarium actum est. *L. quemadmodum. 8. ff. ibid.* dicitur: *Si possidere adhuc poterat: quia supposita*

Religiosæ Professionis validitate bona Achatii cum proprietate & possessione ad monasterium transierunt conformiter *Reg. 42. de Reg. Jur. in 6. Accessorium naturam sequi congruit principalis.*

(G) Episcoporum translatio, depositio & cessio soli Rom. Pontifici noscitur esse reservata. *Cap. inter corporalia. 2. de translat. Episcop.* Quamvis igitur Episcopus penas habeat, quibus satagat in solitudinem Religiosam avolare, ita tamen strictæ sunt nexibus præceptorum, ut liberum non habeat absque Papali permissione volatum. *Cap. nisi cum pridem. 10. de renunt.*

REGULA II.

Facta, de quibus dubium est, quo animo fiant, in meliorem partem interpretamur.

Quæres primo. Quis hujus Regulæ sensus?

R. Quando actiones ita sunt indifferentes, ut bono vel malo animo aut intentione fieri valeant, & dubium, an animo bono vel malo factæ fuerint, eas in partem meliorem interpretari oportet, judicando scilicet, quod bono intentionis oculo sint exercitæ, conformiter monito Christi: *Nolite judicare, & non judicabimini, nolite condemnare, & non condemnabimini. Matth. 7.*

Quæres secundo. Quæ hujus Regulæ ratio?

R. Lex charitatis dicitur, quemlibet innocentem & bonum habendum, donec malus esse probetur; cum enim homo naturâ suâ sit bonus, jus ad famam & bonam habet existimationem, donec criminis reus appareat, aut probetur.

Quæres tertio. Quæ à Regula exceptiones?

R. *1ma* est: Pro securitate sua res proprias quilibet ita custodire potest, ac si proximus malus esset, v. g. hominem peregrinum hospitio excepturus cistas obserandi libertatem habet, cum cautela hæc rerum propriarum amore, earumque

rúmque conservandarum studio adhibeatur, absque eo, quòd fur temere judicetur excipiendus, aut de eo sinistra concipiatur opinio.

2da: quando exterior in se mala est operatio, eam pravo animo factam esse judicare licet, quia in maleficiis animus

non præsумitur; quòd enim scriptum est: *Ex fructibus eorum cognoscetis eos*, de manifestis dictum est, quæ non possunt bono animo fieri, ut stuprum, blasphemia, furta, ebrietates & similia, de quibus nobis judicare permittitur. *Cap. estote. 2. de reg. jur.*

C A S U S.

Bertulphus Caupo Gallicus proles suas, quoribus Titia à majori & saniori communitatis parte pro saga habitadomum ejus ingreditur, occultè cruce signat. (A) Germano peregrino vinum promere recusat, eò quòd Nationem Teutonicam potationibus & ebrietatibus assuetam esse audiverit. (B) Servum & ancillam nunquam sine tertio collabora-

re permittit. (C) Quo servus offensus herum suum in juventute parum valuisse judicat, cum modò sit tam suspiciosus. (D) Unde hero diu noctuque invigilat, quem tandem circa medium noctis ex horreo vicini maldero tritici onustum prodire conspicit, ideòque eum furem esse proclamat. (E)

R E S O L U T I O.

(A) **C**onsensus sive sententia majoris & sanioris partis de communitate actum facit legitimum. *Cap. quia propter. 42. de elect.* Unde Bertulphus ob suspicionem magiæ in majorum & saniorum de communitate judicio fundatam proles suas occultè per signum Crucis contra veneficium muniendo non peccat.

(B) Non quadrat hic Regula 80. *In toto partem non est dubium contineri.* Hæc enim de partibus, quæ ejusdem omnino sunt rationis, eandemque in omnibus participant naturam, intelligenda est, quamvis autem quilibet Germanus in Germanorum continetur Natione, attamen Germani, sicut & Galli, in mora-

libus differunt: de Natione Gallica fertur proverbium, quòd sicut Germani potui, sic illa sit addicta Veneri, sicut ergo ex hoc, quòd Natio Gallorum ad Venerem dicatur esse proclivis, vitiosè inferitur per distributionem, ergo & hic, & ille, & ille Gallus luxuriosus est, ita quoque ebriositas Nationi Teutonice adscripta de quolibet in particulari ineptè asseritur. Quapropter contra *Regulam* Bertulphus deliquit.

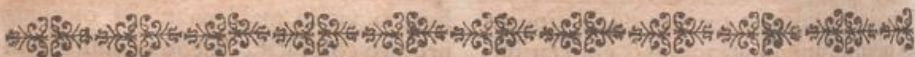
(C) Sicut Paterfamilias res suas ita custodire & recludere potest, ac si domus furibus plena foret, absque eo, quòd quenquam suorum furem esse judicet, ita laudabiliter solitarias conventiones servum inter & ancillam prohibendo de

nullo eorum crimen præsumit, sed omnem, quæ fragilitati intervenire possit, levitatis occasionem præcavere studet, sicque Regula optimè sese conformat.

(D) Servus herum judicando contra Regulam impingit; non enim suspicione criminis commissi aut committendi eum herus ab ancilla separat, cum utrumque probum esse judicet, sed omne periculum, quod in liberiori conversatione etiam probissimo imminet, removere satagit. Nec ex hoc sequitur eum in juventute incontinentem, sed potiùs castum & temperantem fuisse, cum ex ju-

ventute præsumatur vita senectutis. *Cap. cum in juventute. 15. de præsumpt.*

(E) Servus quidem hero ex infundata criminis suspicione invigilando peccavit, veruntamen postquam eundem tempore nocturno ex horreo alieno triticum auferre vidit, violentam & certam furti suspensionem habebat, ex qua sententia sine peccato ferri poterat. *Arg. cap. litteris. 12. de præsumpt.* Quia autem crimen occultum erat, ipsum ut furem proclamando, gravem detractionem commisit.

REGULA III.

Utilius scandalum nasci permittitur, quàm veritas relinquatur.

QUæres primo. Quid est scandalum? *Re.* Est operatio, vel operationis omissio, quâ spiritualis ruinæ sive peccati proximo præberetur occasio. Dividitur in scandalum activum & passivum. Activum seu datum est externa actio, vel omissio minùs recta, ex se mala & prohibita, aut saltem mali præ se ferens speciem, proximo ruinæ spiritualis præbens occasionem, quod vel fit directè, ut si ex intentione alterum in peccatum inducendi scandalosâ exercetur operatio, ut quando quis proximum jussu, consilio, suasionem, litteris amatoris ad peccatum pellicit, & tunc non solum contra charitatem, sed etiam contra virtutem, quam scandalizatus offendit, de-

linquitur, ideòque in sacro Tribunali, in qua materia proximus fuerit scandalizatus, semper est exprimendum. Vel fit indirectè, absque intentione positiva in peccatum inducendi. V. g. Actio coram aliis exercetur, quæ ex natura sua peccandi ansam præbere potest, sic puella ex levitate immodestum gerens vestitum, quamvis alios in peccatum trahere non intendat, indirectum tamen committit scandalum, quia prævidet, vel prævidere potest, quòd proximus ex tali ornatu in peccatum facillè sit pertrahendus. Scandalum passivum sive acceptum est actio ex se bona, nec mali speciem habens, ex qua alius delinquendi sumit occasionem, ut si muliercula in Ecclesiis fre-